

Jan Wałach (1884-1979)
Trzej górale, olej na płótnie,
niedatowany

Górale Śląscy zamieszkują tereny Beskidu Śląskiego. Najważniejsze miejscowości w tym regionie to: Istebna, Koniaków, Wisła, Brenna i Ustroń. Prawdziwy góralski strój zachował się najdłużej w Istebnej, Jaworzynce i Koniakowie, gdzie do tej pory, podczas różnego rodzaju uroczystości podkreśla tożsamość mieszkańców.

Jan Wałach malował postacie beskidzkich górali i góralek, pokazując ich w portretach, a także w codziennych sytuacjach, jak koszenie trawy, podczas wesel, przy wypasie owiec na halach.

Ubiór Górali Śląskich zalicza się do jednego z najbardziej archaicznych, co dotyczy głównie stroju męskiego i widoczne jest zarówno w kroju, jak i w wykorzystywanych tkanin - a było to sukno, len, płótno, skóra owcza.

Mężczyźni nosili pierwotnie czarne kapelusze, zwane czapką lub *kłobukiem*, ozdobione sznurkiem skręconym z koziej sierści. Zaś w okresie zimowym zakładali na głowy baranice oraz ozdobne kozuchy ze skóry owczej. Z czasem rozpowszechnił się jasnoszary kapelusz tzw. czopka biała, z kopulastą główką i małym rondem. Zimą noszono baranice i mycki. Koszule lniane, tzw. *drelichowe*, były ozdobione wzdłuż rozcięcia na piersiach oraz na dolnej części rękawów haftem krzyżkowym w kolorach: czerwonym, czarnym, brązowym lub żółtym.

Portki szyto z sukna i ozdabiano kolorowymi sznurkami. Do spodni zakładano skórzany pasek lub szeroki pas bacowski, ozdobiony tłoczonym ornamentem zwanym owczarskim, który nosili bogatsi gazdowie i bacowie na beskidzkich halach.

CZY WIESZ, ŻE...

Elementy stroju męskiego w gwarze to:

Kłobuk - kapelusz

Baranica - czapka ze skóry owczej noszona w zimie

Bruclik - kamizelka w kolorze czarnym lub czerwonym

Koszula drelichowa - koszula z płótna z ozdobnymi haftami przy szyi i na zakończeniu rękawów

Nogawice - rodzaj spodni z białego sukna

Gunia - okrycie zimowe w rodzaju płaszcza w kolorze brązowym

ZADANIA

Przyporządkuj podane nazwy elementów stroju do obrazu - poprowadź linie

OZDOBY Z HAFTU KRZYŻYKOWEGO

KŁOBUK

BRUCLIK

KUĆKI PRZY BRUCLIKU

GUNIA

Wybór dzieła i tekst: Ewa Cudzich
Konceptcja i opracowanie graficzne: Ewa Cudzich

"Wielka sztuka mieszka w małych miejscach - Jan Wałach cyfrowo - edukacyjny cykl filmowy"
"Zrealizowano w ramach programu stypendialnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego - Kultura w sieci"